

Koszty spowolnienia i zaniechania prywatyzacji

Wnioski i rekomendacje

Barbara Błaszczuk

Seminarium BRECASE 16 marca 2006

Obszary, w których występują skutki spowolnienia prywatyzacji:

- Własność państwowa jest nadal rozbudowana (na tle innych rozwiniętych krajów)
- Znaczne zmniejszenie przychodów budżetowych z prywatyzacji po 2000 r. (nie wychodzenie naprzeciw kosztom wprowadzania reform)
- Koszty, które płaci cała gospodarka za niższą efektywność ekonomiczną przedsiębiorstw państwowych niż prywatnych
- Koszty pomocy publicznej udzielanej nie sprywatyzowanym przedsiębiorstwom

Koniec złudzeń co do powodzenia reform sektora państwowego. Zmiany struktur własności w krajach rozwiniętych gospodarczo

- W krajach wysoko uprzemysłowionych udział sektora państwowego w tworzeniu PKB spadł od 1980 r. do końca lat 90. przeciętnie poniżej 5%, w krajach Ameryki Łacińskiej do ok. 6%, w krajach azjatyckich do ok. 8%, jedynie w krajach afrykańskich wynosi 15%
- Udział zatrudnienia w sektorze państwowym w zatrudnieniu ogółem zmalał w krajach o średnich dochodach z 13 do 2%, a w krajach o niskich dochodach z 20 do 9%. (Dane OECD i Banku Światowego)
- W Polsce udział sektora publicznego w tworzeniu PKB w 2004 r. wyniósł 23%, w zatrudnieniu ok. 29%.
- Badania i analizy z całego świata zgodnie potwierdzają, że doskonalenie systemów nadzoru nad przedsiębiorstwami państwowymi (kontrakty, korporatyzacja, twarde ograniczenia budżetowe) nie daje rezultatów bez prywatyzacji.

Rozbudowana własność państwowa

Potencjał fizyczny sektora większy niż wynika ze statystyk zaangażowania procesu prywatyzacji.
(stan na koniec 2004 r.)

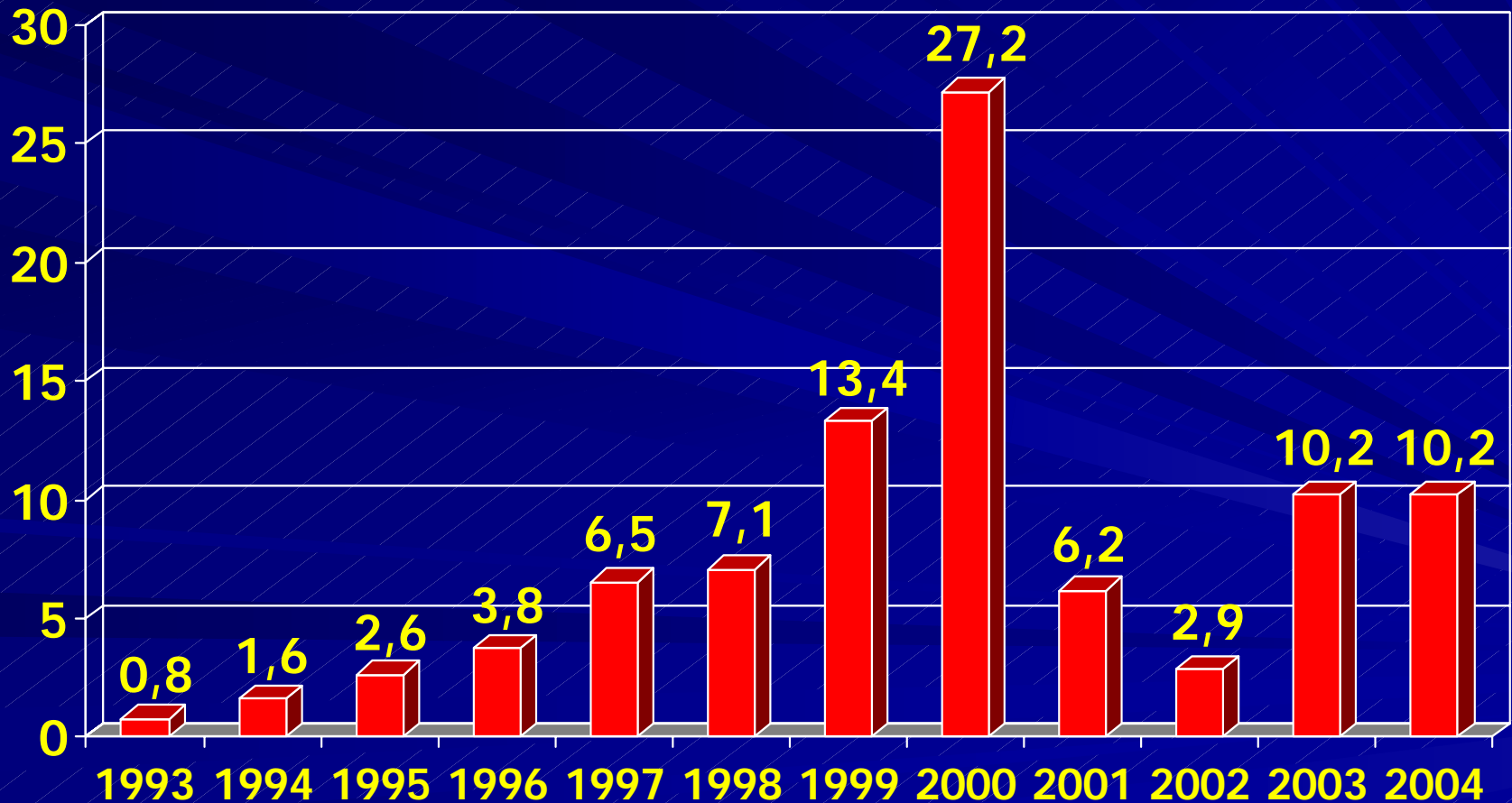
- 2749 podmiotów z całkowitą lub częściową własnością Skarbu Państwa, w tym:
 - 976 przedsiębiorstw państwowych
 - 1775 spółek z udziałem S.P., w tym 470 jednoosobowych spółek S.P.
- Sprywatyzowano bądź zlikwidowano dotąd ok. 67% populacji pp. z 1990 r.
- Wielka liczba „spraw nie załatwionych” (częściowa prywatyzacja, długotrwała komercjalizacja bez prywatyzacji)
- Rozproszenie udziałów kapitałowych S.P. (dużo spółek z mniejszościowym udziałem)
- Niejednolity system nadzoru nad podmiotami państwowymi (siedem różnych organów adm. państw.)

Kondycja sektora państwowego

- Potencjał ekonomiczny sektora deprecjonuje się z roku na rok na skutek zahamowania procesu prywatyzacji
- Duża liczba podmiotów w stanie likwidacji bądź upadłości (559 pp. i 418 spółek)
- Największy potencjał ekonomiczny (80% aktywów, 81% przychodów) skoncentrowany jest w JSSP. Główne sektory z wartościowym potencjałem: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę, transport, gospodarka magazynowa i łączność
- Jest jeszcze dużo „materiału” do prywatyzacji.

Niskie wpływy z prywatyzacji

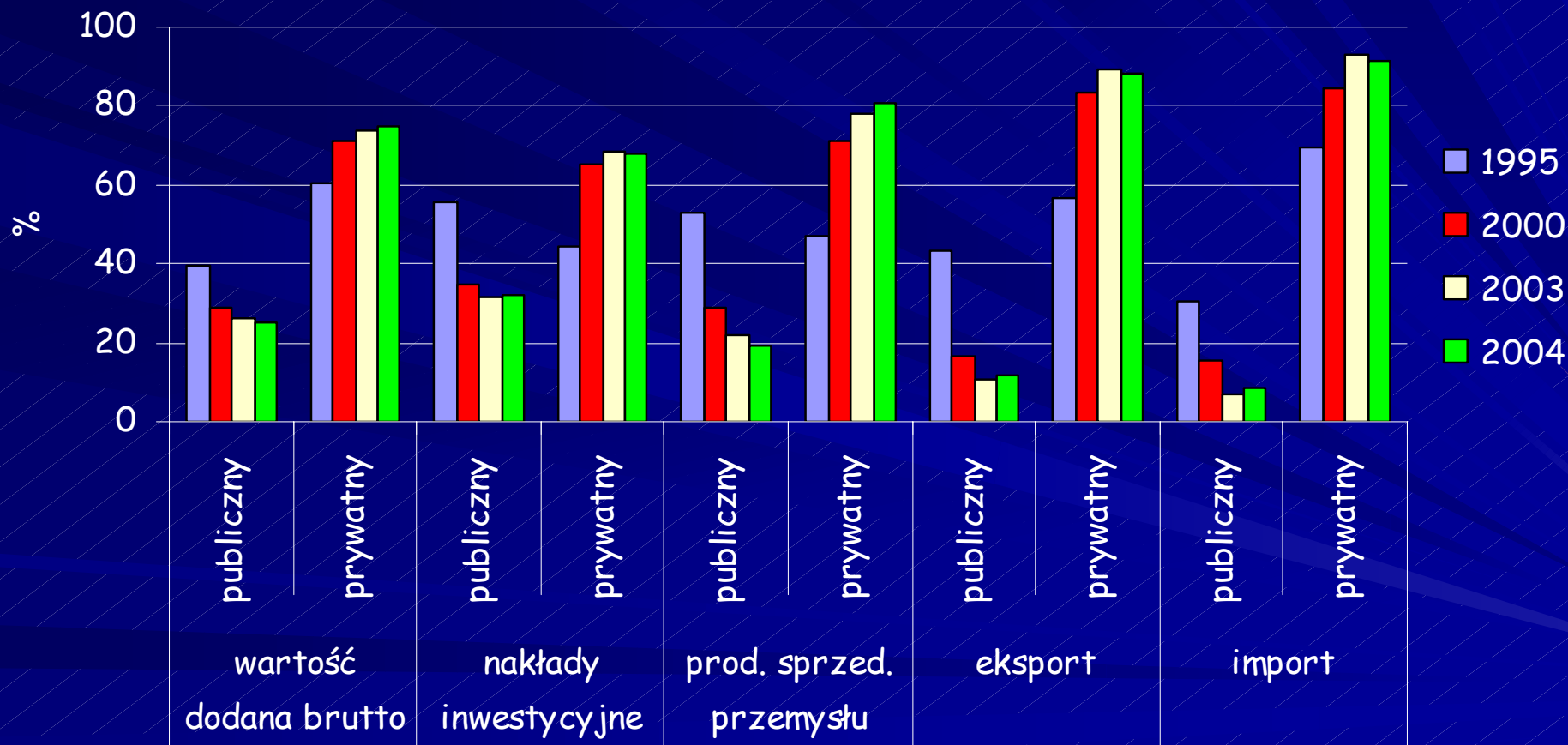
Wpływy z prywatyzacji do budżetu państwa (mld zł)
w latach 1993-2004

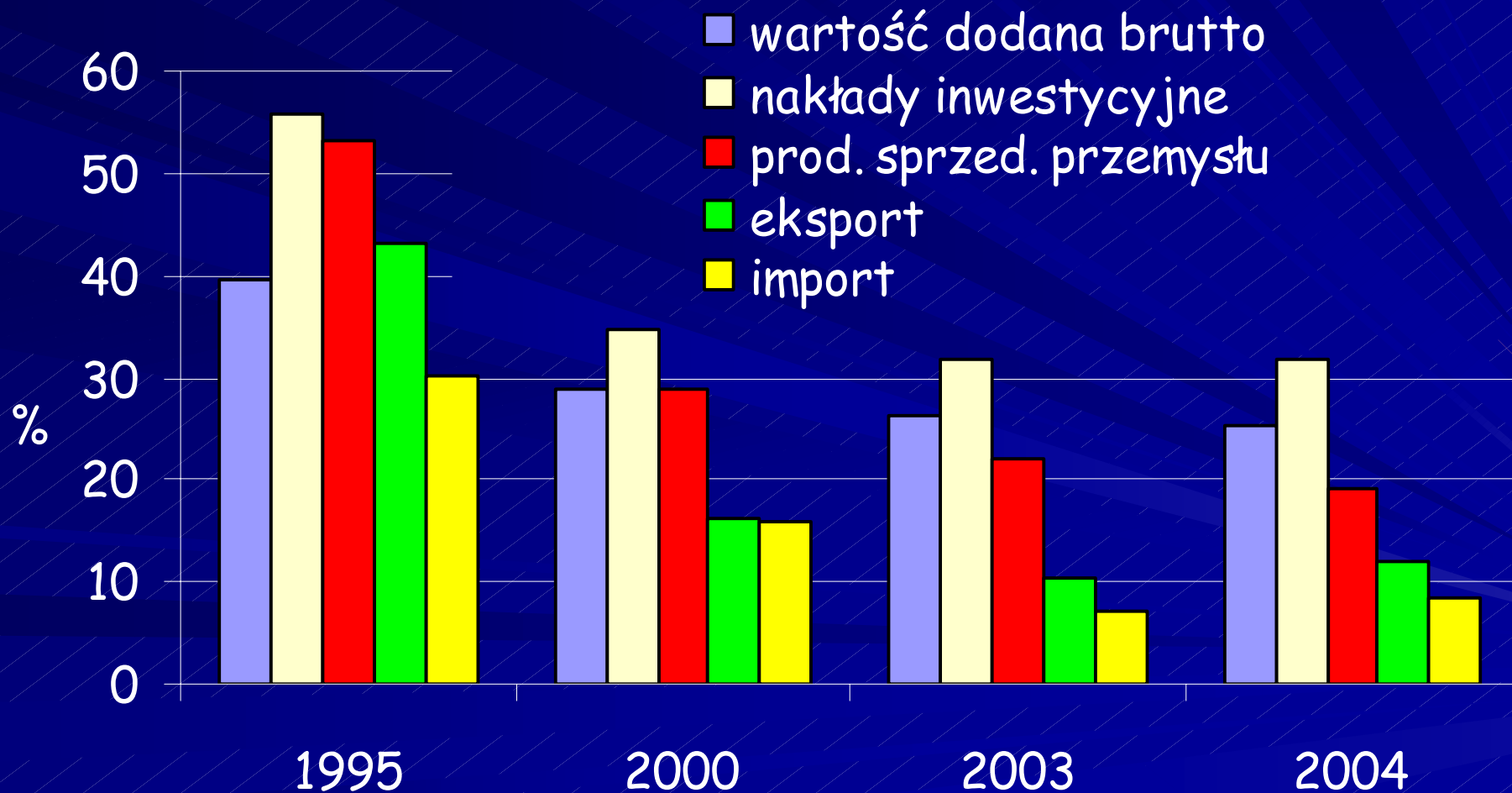
Różnice w efektywności sektora prywatnego i publicznego

- Waga ekonomiczna sektora państwowego coraz mniejsza (wartość dodana, produkcja sprzedana, inwestycje, eksport, import)
- Efektywność ekonomiczna p. p. niska, mimo względnej poprawy w latach 2003-2005 (z powodu wzrostu cen w przemysłach surowcowych)
- Znacznie niższe inwestycje na 1 zatrudnionego
- Gwałtownie rosnąca luka między wydajnością pracy w relacji do płac między sektorami własnościowymi - przepaść efektywnościowa się powiększa
- Niższe wyniki całej gospodarki spowodowane spowolnieniem wzrostu w sektorze publicznym (raport z 2003 r.)

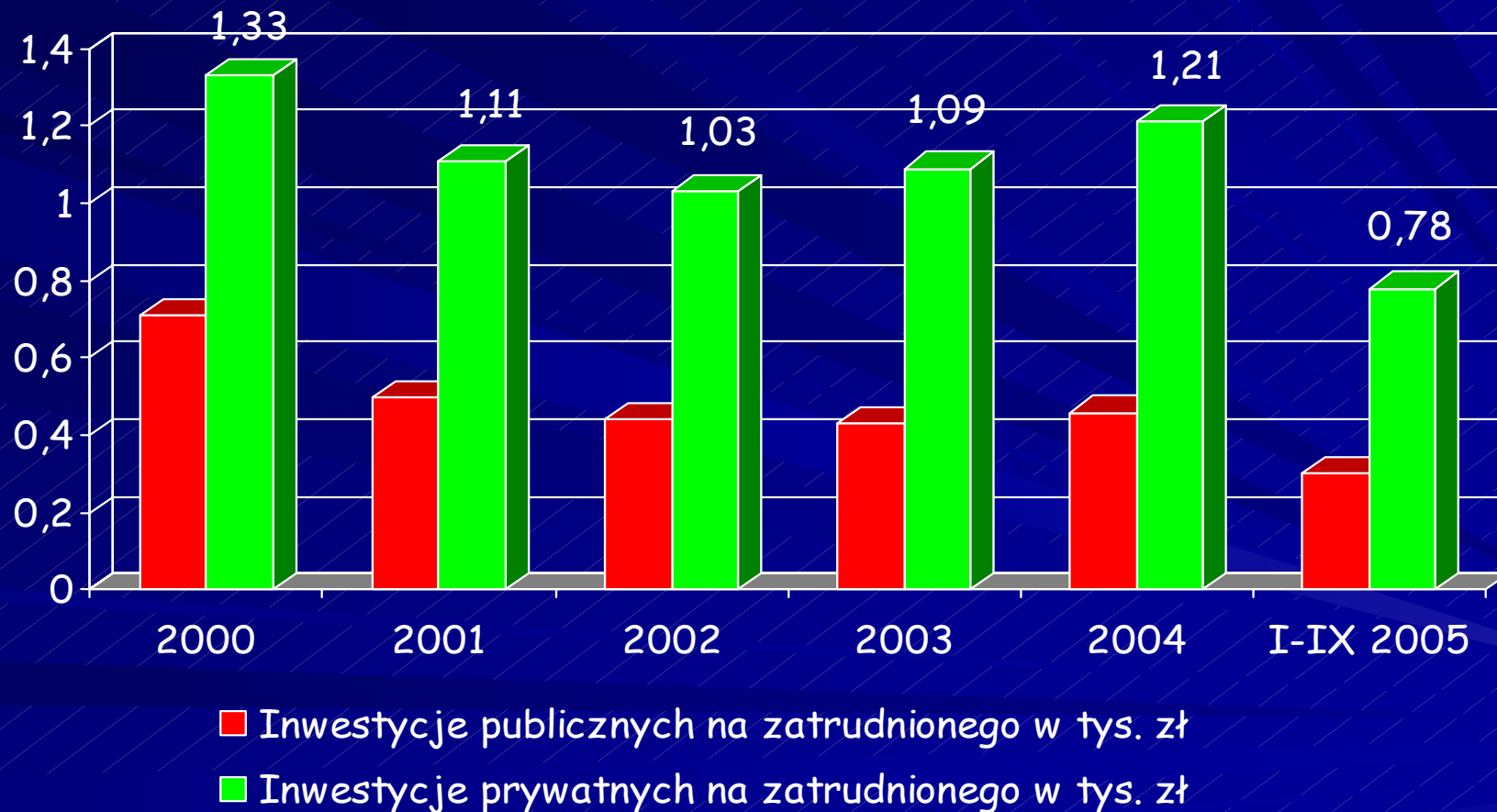
Udział sektorów własności w podstawowych wielkościach ekonomicznych (1995-2004)

Znaczenie ekonomiczne sektora publicznego w gospodarce (1995-2004)

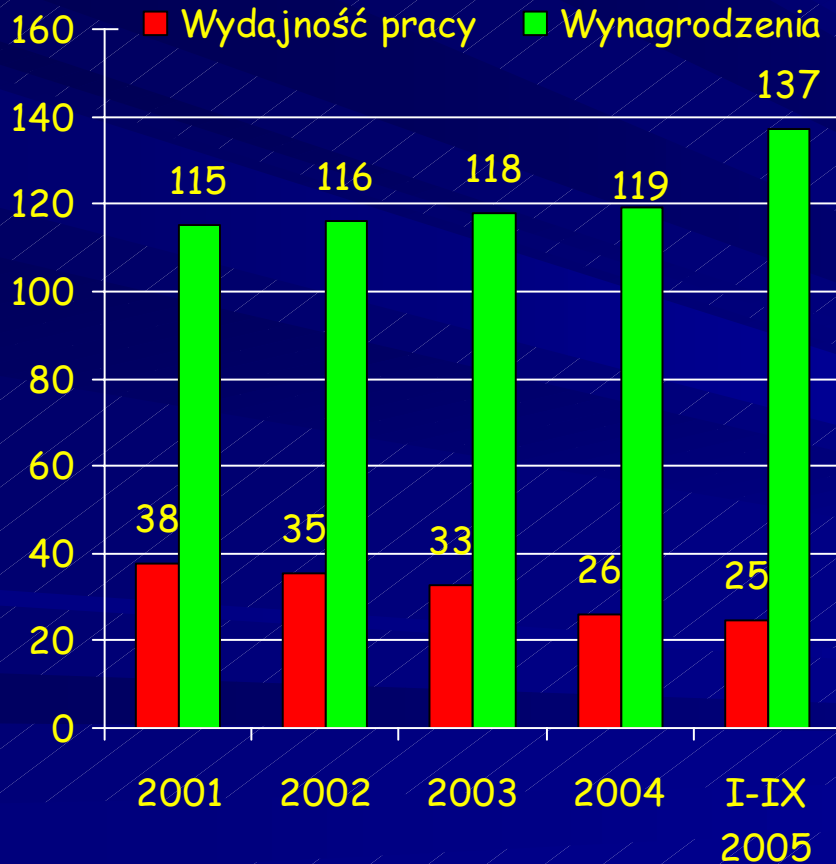

Inwestycje w przedsiębiorstwach publicznych i prywatnych w relacji do zatrudnienia

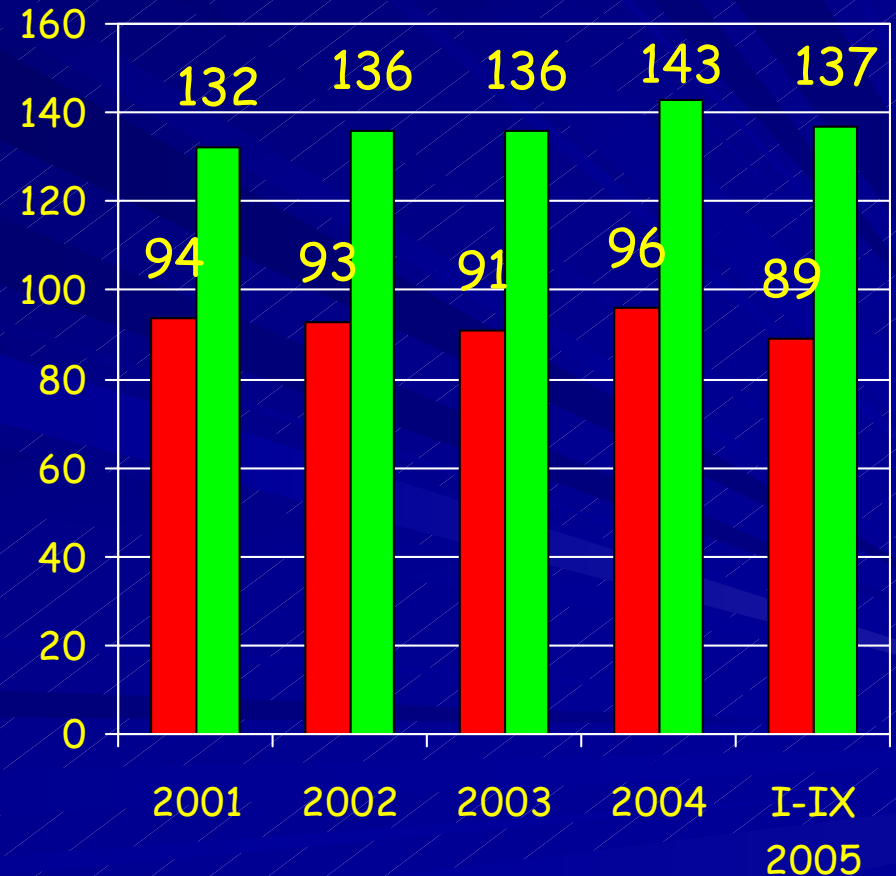

Wydajność pracy i płace w sektorze publicznym (sektor prywatny = 100)

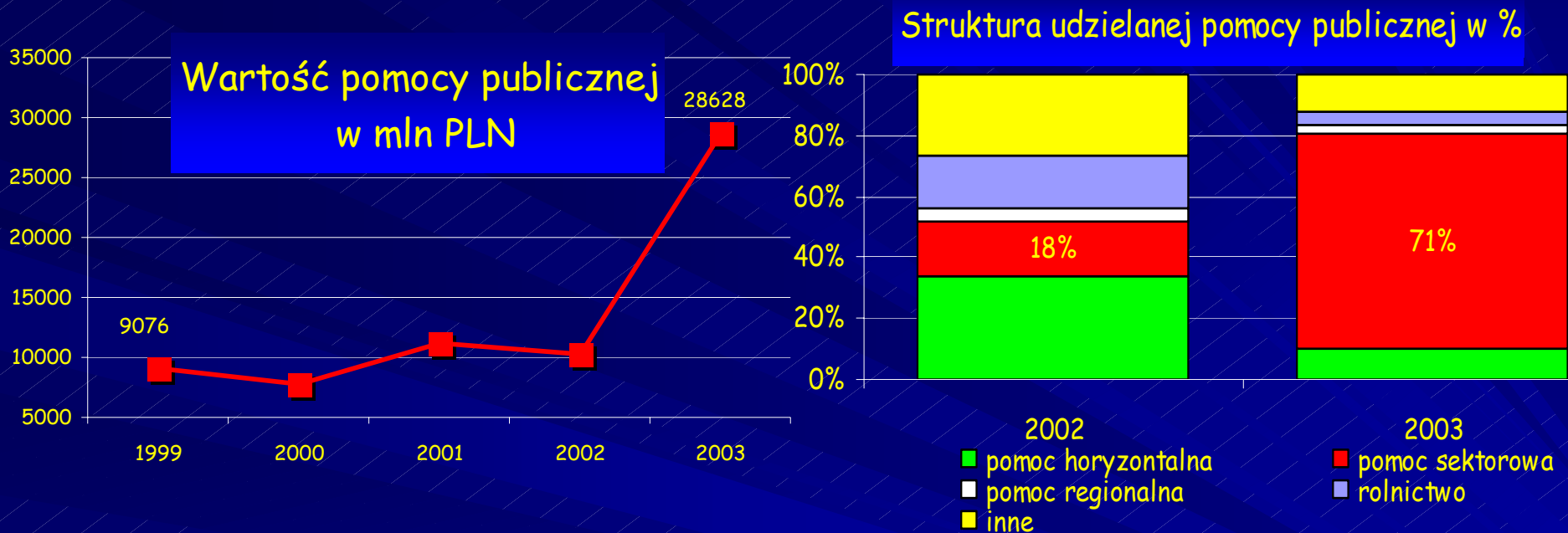
Cała gospodarka

Przemysł

POMOC PUBLICZNA

- Na przestrzeni ostatnich lat obserwujemy gwałtowny wzrost pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom w Polsce (3,5%PKB w 2003 r.)
- Struktura udzielanej pomocy publicznej jest niekorzystna z punktu widzenia podnoszenia konkurencyjności polskiej gospodarki (dominuje pomoc sektorowa)
- Pomoc publiczna kierowana do firm i sektorów zdominowanych przez własność państwową jest wykorzystywana nieefektywnie.

Pomoc publiczna, c.d.

- „Rozkwit” pomocy sektorowej w 2003 r. - 20,2 mld zł , z tego 86,5% dla górnictwa węgla kamiennego
- Największe spółki węglowe beneficjentami pomocy rządu 2-3 mld zł
- Huty stali, przemysł okrętowy, PKP
- Facit: główni odbiorcy pomocy publicznej - państwowe przedsiębiorstwa i spółki z najmniej sprywatyzowanych sektorów (i najbardziej uzwiązkowionych)
- Decyzje podejmowane pod dużym wpływem państwowych i przemysłowych grup interesu, pomoc służyła doraźnym celom
- Nie wykorzystanie pomocy publicznej do celów rozwojowych i społecznych
- Koszty podtrzymywania przez państwo nieefektywnych przedsiębiorstw państwowych bardzo wysokie. Taki stan rzeczy zagraża z jednej strony finansom publicznym a z drugiej jest sprzeczny z zasadami konkurencji w UE.

Główne rekomendacje

- Należy bezwzględnie przyspieszyć proces wychodzenia państwa z roli właściciela
- Zrezygnować z długotrwałych konsolidacji i radykalnie skończyć z praktyką „częściowych” prywatyzacji.
- Wykorzystać dobrą koniunkturę w górnictwie i innych przemysłach surowcowych do przyspieszenia ich prywatyzacji
- Zaprzestać dofinansowywania przedsiębiorstw w celu ich przetrwania. Pomoc publiczna nie może dłużej służyć utrzymywaniu nieefektywnych miejsc pracy
- Konieczne systemowe uporządkowanie nadzoru właścicielskiego, póki istnieją p.p. i egzekwowanie przejrzystych zasad tego nadzoru (łącznie z prawdziwymi konkursami menedżerskimi)
- Konieczne jest polityczne wsparcie dla prywatyzacji !